

**PAUL
AUSTER**

**Kırmızı
Defter**

16. BASKI

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

 can
çagdas

PAUL AUSTER
KIRMIZI
DEFTER

Can Çağdaş

Kırmızı Defter, Paul Auster

İngilizce aslından çeviren: İlknur Özdemir

The Red Notebook

© 1992, 1995, 2000, 2002, Paul Auster

© 1993, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1993

16. basım: Ekim 2023, İstanbul

Bu kitabın 16. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Seçkin Selvi

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sk. Erşen İş Hanı No: 15 Kat: 3-38

Bakırköy-İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-6221-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PAUL AUSTER
KIRMIZI
DEFTER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

İlknur Özdemir

Paul Auster'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

<i>Ay Sarayı</i> , 1991	<i>Kilitli Oda</i> , 2004
<i>Yalnızlığın Keşfi</i> , 1991	<i>Yazı Odasında Yolculuklar</i> , 2007
<i>Son Şeyler Ülkesinde</i> , 1992	<i>Brooklyn Çılgınlıkları</i> , 2007
<i>Şans Müziği</i> , 1993	<i>Duvar Yazısı</i> , 2008
<i>Leviathan</i> , 1994	<i>Karanlıktaki Adam</i> , 2008
<i>Yükseklik Korkusu</i> , 1995	<i>Lulu Köprüde</i> , 2009
<i>Duman - Surat Mosmor</i> , 1998	<i>Görünmeyen</i> , 2010
<i>Timbuktu</i> , 1999	<i>Sunset Park</i> , 2011
<i>Cebi Delik</i> , 1999	<i>Kış Günlüğü</i> , 2012
<i>Köşeye Kısırmak</i> , 2000	<i>Şimdi ve Burada (J.M. Coetzee'yle birlikte)</i> , 2013
<i>Yanılsamalar Kitabı</i> , 2002	<i>İç Dünyamdan Notlar</i> , 2014
<i>Kehanet Gecesi</i> , 2004	<i>Babamın Tanrı Olduğunu Sandım (editör)</i> , 2015
<i>Cam Kent</i> , 2004	<i>4 3 2 1</i> , 2017
<i>Hayaletler</i> , 2004	

PAUL AUSTER, 1947'de ABD'nin New Jersey eyaletinde, Newark'ta doğdu. Daha 12 yaşındayken, önemli bir çevirmen olan amcasının kitaplarını okuyarak edebiyata büyük bir ilgi duymaya başladı. Columbia Üniversitesi'nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa'da yaşadı, Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. 20. yüzyıl Fransız şiiri üstüne önemli bir antoloji hazırladı. İlk kez 1987'de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi gördü. Daha sonra *Ay Sarayı*, *Kehanet Gecesi*, *Köşeye Kısırmak*, *Son Şeyler Ülkesinde*, *Leviathan*, *Şans Müziği*, *Timbuktu*, *Yanılsamalar Kitabı*, *Yükseklik Korkusu*, *Brooklyn Çılgınlıkları*, *Yazı Odasında Yolculuklar*, *Karanlıktaki Adam* ve *Sunset Park* romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adlı öykü kitabı ve *Kış Günlüğü* adlı anı kitabı birbirini izledi. Auster, eşi yazar Siri Hustvedt ve iki çocuğuyla birlikte New York, Brooklyn'de yaşıyor.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Çevirilerinden bazıları: Paul Auster: *Yalnızlığın Keşfi*, *Yanılsamalar Kitabı*, *Kehanet Gecesi*, *New York Üçlemesi*; Bruno Schulz: *Tarçın Dükkânları*; J.M. Coetzee: *Utancı*, *Petersburg'lu Usta*; Heinrich Böll: *İrlanda Güncesi*; Michael Cunningham: *Saatler*; Arundhati Roy: *Küçük Şeylerin Tanrısı*; Günter Grass: *Yengeç Yürüyüşü*, *Soğanı Soyarken*; Stefan Zweig: *Amok Koşucusu*, *Günlükler*, *Yakan Sır*, *Korku*, *Mecburiyet*; Ian McEwan: *Cumartesi*, *Sahilde*, *Benim Gibi Makineler*; Ingeborg Bachmann-Paul

Celan: *Kalp Zamanı*; Max Frisch: *Stiller, Montauk*; John Banville: *Mrs. Osmond*; Hermann Hesse: *Klingsor'un Son Yazı*; Virginia Woolf: *Mrs. Dalloway, Kendine Ait Bir Oda, Dalgalar, Orlando, Deniz Feneri, Perde Arası*; Pascal Mercier: *Lizbon'a Gece Treni*; Franz Kafka: *Şato, Ceza Sömürgesi, Dava, Milena'ya Mektuplar, Dönüşüm*; Michael Ondaatje: *Savaş Işığı*; Toni Morrison: *Katran Bebek*; John Updike: *Bech Döndü*; Hanif Kureishi: *Gün Boyu Gece Yarısı*. Ayrıca *Senin Öykün Hangisi* adlı bir öykü kitabıyla *Nereden Çıktı Bu Çocuk?* isimli bir çocuk romanı vardır.

İçindekiler

Kırmızı Defter	13
Neden Yazıyorum?	47
Kaza Raporu	61
Hiçbir Anlamı Yok	69

Carol Mann için

KIRMIZI DEFTER

1

1972 yılında, yakın bir kız arkadaşımın yasalarla başı derde girdi. O yıl İrlanda'da, Sligo kenti yakınlarındaki küçük bir köyde yaşıyordu. Onu ziyarete gittiğim bir gün sade giyimli bir dedektif, arkadaşımın oturduğu küçük eve arabayla gelip bir mahkeme celbi getirdi. Konu, arkadaşımın bir avukata başvurmasını gerektirecek kadar ciddiydi. Sağa sola akıl danışan arkadaşıma birisi önerildi ve ertesi sabah da, bu adamlarla buluşup konuyu görüşmek üzere ikimiz bisikletlerimize atlayıp kente gittik. Adamın çalıştığı hukuk bürosunun adının Argue ve Phibbs¹ olduğunu görünce çok şaşırđım.

Bu anlattığım, gerçek bir öyküdür. Sözlerimden kuşkuya düşenler varsa onlara Sligo'ya gidip bu öyküyü uydurup uydurmadığımı kendi gözleriyle görmelerini öneririm. Şu son yirmi yıldır bu iki ad beni oldukça eğlendirdi, öte yandan Argue ile Phibbs'in gerçekten var olduklarını kanıtlayabilsem de bu iki adın bir araya gelmesi (birleşip daha da keyifli bir şaka oluşturacak, hukuk mesleğini alabildiğine yüceltecek biçimde), benim hâlâ inanmakta güçlük çektiğim bir şey.

1. (İng.) Tartışma ve Küçük Yalanlar. (Ç.N.)

Son aldığım bilgilere göre, ki üç dört yıl öncesine dayanıyor bilgilerim, bu şirketin işleri hâlâ tıkırında gidiyor.

2

Ertesi yıl (1973), Fransa'nın güneyindeki bir çiftlik evinde bekçi olarak çalışmak üzere bir iş teklifi aldım. Kız arkadaşım hukuki sorunlarını çoktan çözümlemişti; aramızdaki bir başlayıp bir biten ilişki yeniden başlama döneminde olduğundan güçlerimizi birleştirip o işe birlikte girmeye karar verdik. O ara ikimiz de meteliksizdik, bu teklif olmasaydı Amerika'ya dönmemiz gerekirdi, ki henüz ikimiz de bunu yapmaya hazır değildik.

Sonunda tuhaf bir yıl geçirdik. Doğrusunu isterseniz güzel bir yerdirdi orası: Bir yanında üzüm bağları, bir yanında orman olan, on sekizinci yüzyıldan kalma kocaman taş bir bina. En yakın köy iki kilometre uzaktaydı, ama köyün nüfusu kırk kişiyi geçmiyordu, ayrıca köylülerin hiçbiri de altmış yetmiş yaşından genç değildi. İki genç yazarın bir yıl geçirmesi için ideal bir yerdirdi orası ve L. ile ben orada sıkı çalıştık, o evde ikimizin de aklına bile gelmeyecek kadar çok şey başardık.

Öte yandan sürekli olarak felaketin neredeyse eşiğinde yaşıyorduk. Paris'te yaşayan bir Amerikalı karıkoça olan işverenlerimiz bize her ay küçük bir maaş (elli dolar), arabanın yakıtı için bir ödenek ve ev halkından sayılan Labrador retriever cinsi iki köpeğin bakımı için bir para gönderiyorlardı. Tümünden bakılınca cömert bir teklifti bu. Kira ödemiyoorduk, aldığımız aylık geçimimize yetecek miktarda olmasa bile aylık masraflarımızın önemli bir bölümünü karşılayabiliyordu. Planımız, bize

gereken paranın geri kalanını çeviri yaparak kazanmaktı. Paris'ten ayrılıp kent dışına yerleşmeden önce, o yılı geçirmemize yardım edecek birkaç iş ayarlamıştık. Ancak, yayıncıların genellikle borçlarını ödemekte pek aceleci davranmadıklarını hesaba katmamıştık. Ayrıca, bir ülkeden bir başka ülkeye gönderilen çekleri tahsil etmenin haftalar sürebileceğini, tahsil edilebildiklerinde de banka ve döviz kuru masraflarının, çekin üzerindeki rakamı azalttığını da aklımıza getirmemiştik. L. de ben de bu konuda hata payı ya da yanlış hesaplama payı bırakmadığımızdan kendimizi sık sık umarsız durumlarda buluyorduk.

Şiddetli nikotin krizleri geçirdiğimi anımsıyorum, bedenim tütünsüzlükten taş kesilmiş durumda, bozuk para bulabilmek umuduyla kanepenin yastıklarını altüst ediyor, dolapların arkasında sürünüyordum. On sekiz santime (üç buçuk sent kadar bir para), dörtlü paketler halinde satılan Parisiennes marka sigaralardan alınabiliyordu. Köpekleri beslerken onların benden daha iyi şeyler yediğini düşündüğümü anımsıyorum. Bir kutu köpek maması açıp akşam yemeğinde yesek mi diye L. ile ciddi ciddi konuştuğumuzu da anımsıyorum.

O yıl, bu söylediğim dışında tek gelirimiz, James Sugar¹ adında bir adamdan gelen para oldu (metaforik adlarda ısrar ediyor değilim, ancak gerçek gerçektir, bu konuda elimden bir şey gelmez). Sugar, *National Geographic* dergisinde kadrolu fotoğrafçı olarak çalışıyordu ve bulunduğumuz bölgeyle ilgili bir yazı konusunda bizim patronlardan biriyle işbirliği yapması nedeniyle hayatımıza girmişti. Aylarca fotoğraf çekti, derginin sağladığı bir kiralık arabayla Provence'i bir baştan bir

1. Şeker. (Ç.N.)

başa dolaştı; ne zaman ormanın bizim bulunduğumuz tarafına geçse geceyi bizimle geçirirdi. Dergi onun masraflarını da karşıladığından, otel giderleri için ayrılan parayı nazik bir biçimde avucumuza sıkıştırdı. Yanlış hatırlamıyorsam bu miktar bir gece için elli franktı. Aslında L. ile ben fotoğrafçının özel hancısı olmuştuk, Sugar çok da sevimli bir adam olduğundan onu görmek bizi sevindiriyordu. Tek sorun, onun ne zaman ortaya çıkacağını hiçbir zaman bilemememizdi. Asla önceden telefon etmezdi, iki geliş arasında çoğu zaman haftalar geçerdik. Bu yüzden ona pek güvenmemeyi öğrendik. Damdan düşer gibi çıkagelir, parlak mavi arabasını kapının önüne çeker, bir iki gece kalır ve sonra yeniden kayıplara karışırdı. Her gidişinde, onu bir daha görmeyeceğimizi düşünürdük.

En kötü günlerimizi, kış sonu ve ilkbahar başına rastlayan dönemde geçirdik. Çeklerimiz gelmedi, köpeklerden biri çalındı, mutfakta depolanmış yiyecekleri azar azar tüketerek günlerimizi geçirdik. Sonunda elimizde bir çuval soğan, bir şişe sıvı yağ ve bizim bu eve taşınmamızdan önce birinin alıp bıraktığı hazır bir pasta altından –bir önceki yazdan kalma bayat bir şey– başka bir şey kalmadı. L. ile ben bütün sabah ve öğleden sonra dandık, ama saat iki buçuk olduğunda açlıktan gözümüz döndü, son yemeğimizi hazırlamak üzere mutfığa gittik. Neredeyse hiçbir malzememiz kalmadığından hazırlayabileceğimiz tek yemek soğanlı pasta gibi görünüyordu.

Uyduruk yemeğimizi fırına sokalı yeterince zaman geçtiğine hükmederek onu çıkardık, masaya koyduk ve girdik. Hiç beklemiyorduk ama tadı çok hoşumuza gitti. Hatta, bu soğanlı tartın şimdiye dek yediğimiz en lezzetli yemek olduğunu ileri sürecek kadar abarttık, oysa kuşkusuz bir numaraydı bu, moralimiz bozulmasın diye giriştiğimiz umarsız bir çabaydı. Ancak birkaç lokma

Kırmızı Defter'deki öyküler, Paul Auster'ın özel dünyasına girmek isteyenler için biçilmiş kaftan. *New York Üçlemesi*, *Ay Sarayı*, *Şans Müziği*, *Timbuktu*, *Brooklyn Çılgınlıkları*, *Yazı Odasında Yolculuklar*, *Yükseklik Korkusu* gibi yapıtlarında olağanüstü düş gücünü ortaya koyan Auster, bu kitabındaki öykülerde, ya gerçekten yaşadığı ve tanık olduğu ya da yakınlarından, dostlarından dinlediği gerçek olayları anlatıyor. Ama bu trajik ya da komik olayları öykülerken bir bakıma öteki yapıtlarının ipuçlarını sunuyor okurlarına. *Kırmızı Defter*'in anlatı sanatından sapmadan sunulmuş bir yazınsal manifesto olduğu da söylenebilir.

Kitaptaki dört anlatının ortak yanı, rastlantıların insan yaşamındaki önemini vurgulamaları. Auster her şeyin ve herkesin gizemli bir biçimde birbiriyle bağlantılı olduğunu sezdiriyor. Herkesin başına gelebilecek tuhaf, ayırksı olayların, insan denen varlığın önceden bilinemeyen, değişken doğasını nasıl ortaya çıkarıverdiğini anlatıyor.

#amerikanedebiyatı #rastlantı #yaşam #tanıklık #insan

